

Miltos'tan Sinopia'ya Yoşa'ya: Anadolu'nun Kızıl Toprağına Saygı

"Antik Çağ'dan beri, pigmentler bir hayranlık ve yaratıcılık kaynağı olmuş, bazıları çekici renkleri ve verdikleri mükemmel sonuçlar nedeniyle özel bir ün kazanmıştır. Bu pigmentlerden, eski metinlerde 'kızıl toprak' olarak adlandırılan 'miltos sinopensis', Kapadokya'daki taş ocaklarından çıkarılan ve Sinop limanından ticareti yapılan çok amaçlı bir pigment olarak tarih boyunca ününü korumuştur. Kapadokya'dan çıkan ve tüm dünyaya Sinop limanından ihraç edilen ve Sinop'un eski adıyla Sinope'nin kızıl toprağı olarak literatüre geçen bu toprağı Rönesans döneminde boyama öncesi fresklerde kullanılan kırmızı konturlara 'sinopia' adı verilmişti"

Bu cümleler Bilkent Üniversitesi Arkeoloji Bölüm Başkanı Dominique Kassab Tezgör'ün Bilkent Üniversitesi'nde koordinatörlüğünü yaptığı Pigmentler, Renkler ve Fikirler Uluslararası Sempozyum ve Sergiler etkinliğinin başlangıç

Derleyen
Müge MENGÜ HALE
Bilkent Üniversitesi
İletişim ve Tasarım Fakültesi
Pigmentler, Renkler ve
Fikirler Ekip Üyesi

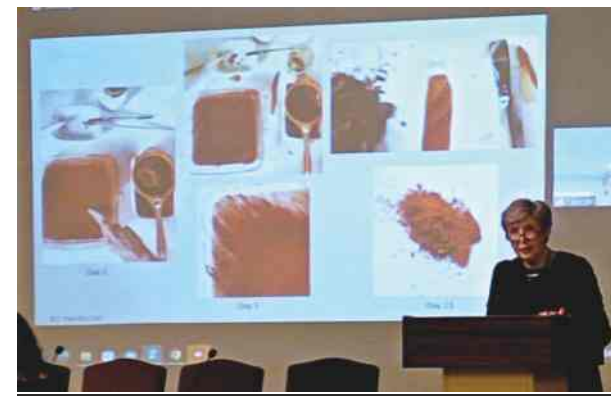
noktası.

Prof. Kassab Tezgör, Kapadokya'ya yaptığı bir gezi sırasında, bir seramik atölyesini ziyaret eder ve burada seramik süslemelerinde kullanılan kızıl boya dikkatini çeker. Kapadokya'da kilise fresklerinde ve güvercinlik cephelelerinde kullanılmış olan ve etkileyici

renklerini yüzyıllardır yitirmeyen bu pigment, günümüzde Kapadokya'daki seramik ustalarının yaratımlarına da katkıda bulunan pigmentin ta kendisidir. Kassab Tezgör'ün araştırma bulguları, Anadolu'ya özgü bu değerli rengin farklı adlarıyla yeniden anılmasına olanak sunacaktır.

Bilkent Üniversitesi, kasım ayında Cumhuriyetin 100. yılı kutlamaları kapsamında Pigmentler, Renkler ve Fikirler Uluslararası Sempozyum ve Sergiler adlı bir dizi etkinlik düzenledi. Kassab Tezgör'ün genel koordinatörlüğünü yaptığı etkinliklerin lojistik desteğini ise GSTMF Dekan Vekili Prof. Yasemin Afacan üstlendi.

Bilkent Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi bünyesinde, tüm dünyadan renk araştırmacılarını 23-24 Kasım'da bir araya getiren Pigmentler, Renkler ve Fikirler Sempozyumunda, "sinopia" ve tüm renklerin gözlemcide uyandırdığı tepkiler, arkeoloji, sanat tarihi, sanat ya da iç mimari

Kassab Tezgör'ün "Antik Sinope'nin Miltos/Sinopis'inden Modern Kapadokya'nın Yoşa'sına" başlıklı araştırması, antik metinlerin sağladığı veriler ile arkeolojik kanıtları, Kapadokya'da halen çıkarılan kırmızı bir pigment olan yoşa ışığında birleştirmek amacını taşıyor.

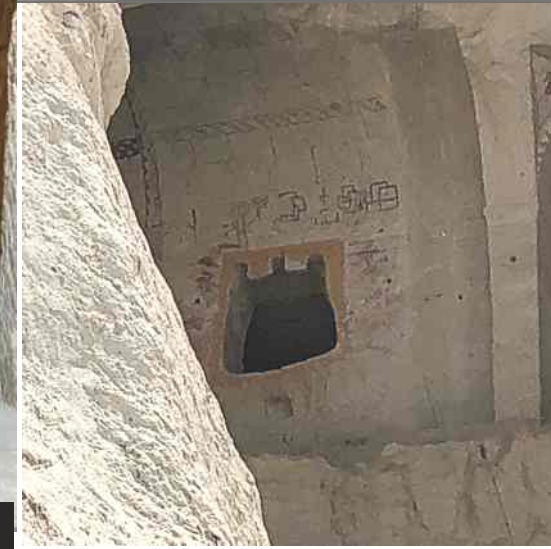
"Yunanca'daki miltos ve Latince'deki eşanlamlısı rubrica sözcükleri kırmızı aşı boyası için kullanılan genel terimlerdir. Kırmızı aşı boyası nadir değildi, ancak Sinope miltosu olarak adlandırılan türü, olağanüstü kalitesi nedeniyle klasik antik çağda iyi biliniyordu." - Kassab Tezgör

"Sinope miltosu pigmenti, aslen Kapadokya'da çıkarılır ve Sinope limanından ticareti yapılır, dolayısıyla adı da buradan geliyordu. Ancak, muhtemelen MÖ ikinci yüzyılın sonunda ana ticaret rotası değişmiş ve Roma yönetimi altında yol ağının iyileştirilmesi sayesinde Kentin havzasının iç kesimlere doğru genişlemesinin ardından Efes üzerinden ihraç edilmiştir. İhracatı MS üçüncü yüzyılın sonunda durmuş olsa da, ünü devam etmiş ve sinopis ya da sinopia adı, daha sonra yüksek kaliteli ancak çeşitli kökenlerden gelen kırmızı aşı boyasına verilmiştir." - Kassab Tezgör

Kapadokya İkiizler Atölyesi. Avanoslu seramik ustaları sanat atölyelerinde bu ünlü topraktan elde ettikleri aşı boyasıyla özgün seramikleri ve kapları süslüyor.

gibi farklı disiplinlerden katılımcıların bakış açısıyla ele alındı. Açılış sunumunu Prof. Filiz Yenişehirlioğlu'nun (Vekam, Koç Üniversitesi) yaptığı sempozyum Türkiye'de renkler üzerine düzenlenen ilk sempozyum olma özelliğini de taşıyor.

Sinopia Çağdaş Sanat Sergisi

Pigmentler, renkler ve fikirler sanatçı gözünden de ele alındı. Anadolu Medeniyetleri Müzesinde 23-27 Kasım tarihlerinde gerçekleşen Sinopia Çağdaş Sanat Sergisi, sanatçıların sinopia pigmentini yorumlayarak yarattıkları çağdaş sanat yapıtlarından oluştu.

Serginin adı ise Rönesans döneminde bile gözdesi olan pigmente İtalyanlarca verilen "sinopia" adından geliyor. Sinopia adı, İtalyan sanatçıların, bu pigmente kalitesi ve güzelliği nedeniyle verdiği özel değeri simgeliyor.

Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi öğretim üyeleri ile tanınmış

sanatçıların katıldığı serginin koordinatörlüğünü ise etkinliklerin görsel tasarımını da üstlenen Ekin Kılıç Ezer yaptı. Kılıç Ezer, sergi sürecini şöyle aktarıyor: "Sanatçılarımıza Kapadokya'dan bize gönderilen topraktan bir miktar vererek sinopia'yı yaratıcı süreçlerine katmalarını istedik. Yaratım sürecinde ise bir anlamda Rönesans sanatçılarının araştırmacı ruhunu ve sabrını örnek aldık. Çoğu sanatçı ise bu süreçte pigmenti geleneksel yöntemlerle topraktan damıtarak kendi atölyelerinde üretti. Bazı sanatçılar doğrudan doğruya bu kızıl toprağı kullandı" Kılıç Ezer, bu kadim rengin farklı tonlarının sergideki yapıtlarda ortaya çıkmasında sanatçıların payının altını çiziyor: Katılımcılar bu pigmenti çağdaş sanatsal yaklaşımlarla yorumladı ve çok özgün yapıtlar ortaya çıktı. Sergi seçkisinde sinopia'yı tüm farklı tonlarıyla görmek mümkün." diyor.

Sergide Mahsa Hatemi Alavi, Emrah Anık, Elif Atlı, Birsu S. Hoşrik Çeltak, Fatma Çiftçi, Elif Varol Ergen, Hüseyin Erol, Elif Kılıç Ezer, Murad Gürzumar,

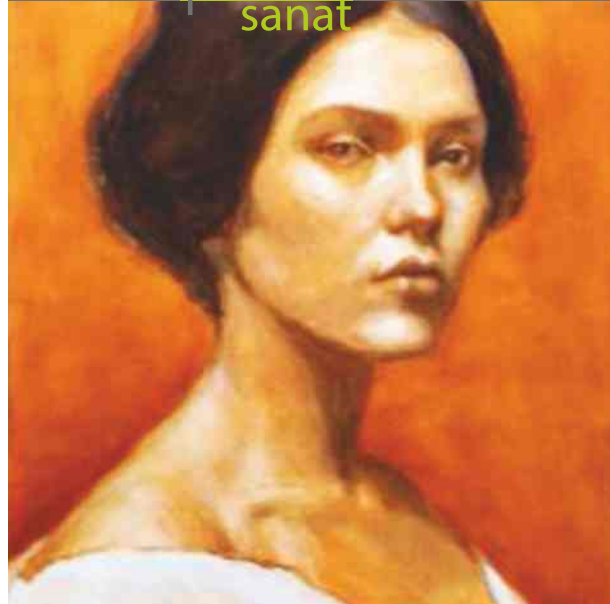
Atilla İlkay, Füsün Kavalcı, Nina Kertselli, İdil Mirata, Fırat Payan, Elvan Serin, Aslı Smith, Numan Seven, Banu Bulduk Türkmen, Hasan Yılmaz ve Beata Zalewska'nın sinopia esinli yapıtları yer aldı.

Heykel, resim, seramik, tekstil, enstalasyon, karışık medya ve farklı tekniklerde üretilen yapıtlar, Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin görkemli atmosferinde sanatseverlerle buluştu. Sergi, Anadolu tarihine bugünden bakma olanağı sunarken, sinopia renginin tarihteki saygınlığına da bir hatırlatma niteliği taşıdı.

Bu etkinliklerin yanı sıra, sinopia pigmenti bir dönem boyunca üniversitenin güzel sanatlar ve grafik bölümlerinin eğitim sürecinin de parçası oldu. Beata Zalewska'nın yürüttüğü Sinopia'yı Keşfetmek fresk atölyesi ve Ekin Kılıç Ezer'in yürüttüğü Dokular, Renkler ve Fikirler frotaj atölyesinde sanat öğrencileri geçmişten günümüze gelen renk ve teknikleri deneyimleme fırsatı buldu. Bu projeler için de üniversite kampüsünde ayrı bir sergi düzenlendi.

Sinopia Çağdaş Sanat Sergisine katılan sanatçılar, bu topraktan damıtarak elde ettikleri rengi çağdaş bir bakışla yorumladı.
Sinopia Çağdaş Sanat Sergisi

Numan Sever, *Anadolu Kadını*, 2023, 30 x 30 cm. Renk olarak sinopia pigmentleri, ahşap panel üzerine yağlıboya.

Numan Sever'in sinopia pigmentinin tonal zenginliğini ortaya çıkarmayı amaçlayan deneysel çalışmasında, geçmişten günümüze kadim Anadolu topraklarını ve uygarlıklarını temsil eden bir Anadolu kadını tasvir ediyor.

Aslı Smith / *Toprak*, 2023, 65 x 88 cm. Karışık teknik, pamuklu kağıt, sinopia pigmenti, kök boyadan doğal mürekkep, mineral tuzlar, limon tuzu, pas.

Aslı Smith'in sergide sunulan çalışması, bir ton yelpazesinde bir toprak paletini dokumak ve doğal elementlerle bağ kurmak amacıyla. Doğadan renk çıkarmanın ağır ve düşündürücü sürecine eşlik etmesi için kağıt goblen olarak yaratılan çalışma, bir toprak pigmenti olan sinopia üzerine, rengin çıkarılmasından doğal boya, bağlayıcılar, mineral tuzlar ve pas ile etkileşimine uzanan sanatsal bir araştırma niteliği taşıyor.

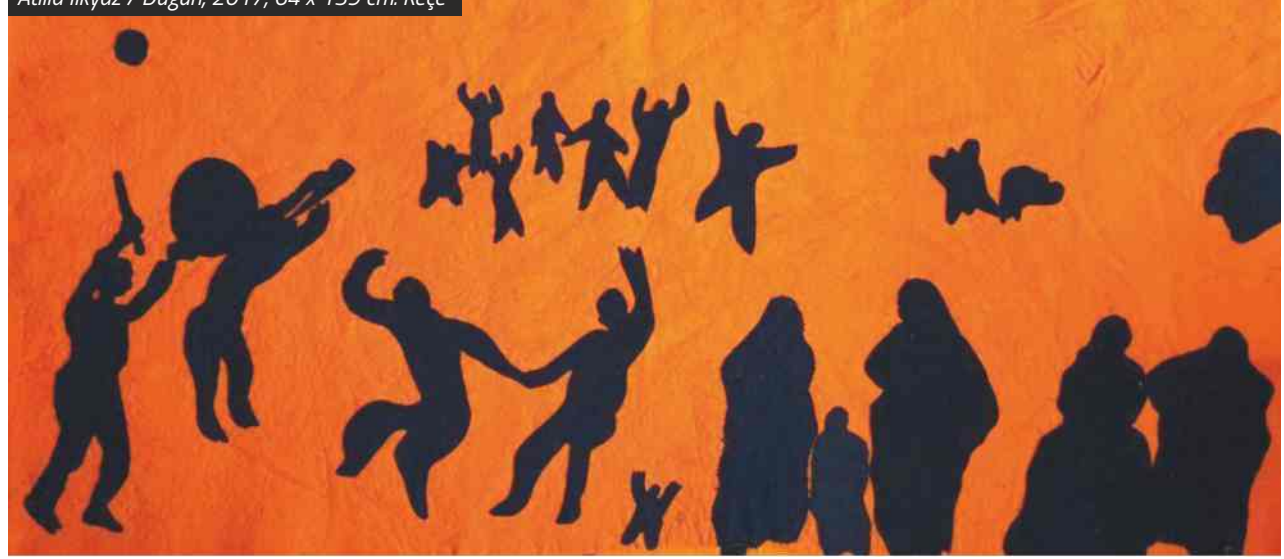
Mahsa Hatemi Alavi, sinopia'nın tek bir tonu üzerinden atalardan gelen bilgelik ve güç kavramlarına odaklanarak sonsuzluğun yankılarını betimleme hedefinde.

Atilla İlkyaz ve Beata Zalewska

Zalewska'nın sanatı, kadına şiddet temasına odaklanıyor. Zalewska, kadınların şiddet karşısında sessiz kalmaya zorlandığına dikkat çeken bu çalışmada sinopia'nın kızıl rengini, savunmasız kadınlar için güçlü bir çığlığa dönüştürüyor.

Atilla İlkyaz / *Düğün*, 2017, 64 x 139 cm. Keçe

Mahsa Hatemi Alavi / *Ataların Yankıları*, 2023, 42 x 92 cm. Sinopia pigmentleri ve repid kalem.

Beata Zalewska / *Gözlerin Görmek İstemediği*, 2023. Enstalasyon.

Ekin Kılıç Ezer / *Kınalı Kuzular*, 2023, 90 x 110 cm. Fotokopi, marker, siyah beyaz ozalit ve epoksi.

Ekin Kılıç Ezer, sinopia rengini kınalı eller olarak yorumlayarak yaşadığımız coğrafyada rızaları dışında evlendirilen küçük yaşta kızların durumuna dikkat çekiyor.

Kutu
Beata Zalewska, Sanatçı,
Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi, Sinopia'yı Keşfetmek Atölyesi

"SİNOPIA, pek çok anlamı var!

Merriam-Webster Sözlüğünden:

si-no-pia sə-'nō-pē-ə

çoğul sinopias veya sinopia sə-'nō-pē-, ā

1: eskiler tarafından kullanılan ve rengi kırmızı demir oksit içeriğine bağlı olan kırmızı ila kırmızimsı kahverengi bir toprak pigmenti

2: sinopia'da yapılmış bir fresk için ön çizimSarıdan turuncuya, kiremit kırmızısından bordo ve koyu kahverengiye kadar çeşitli tonları olan güzel, kırmızimsı bir pigment.

Sinopia'yı Keşfetmek atölye çalışması, öğrencilere Kapadokya'dan gelip Karadeniz kıyısındaki antik Sinop limanına ve oradan da diğer

Avrupa merkezlerine ihraç edilen, seramik, çömlek, fresk boyama, diğer boyama teknikleri, baskı resim eserleri yaratırken sanatçılara pigment olarak hizmet etmeyi sürdüren bir hazineyi keşfetme fırsatı verdi.

Öğrenciler fresk çalışmalarını oluşturmak için sinopia'nın farklı tonlarını kullanırken, serigrafi, kolaj ve diğer çağdaş sanatsal teknikleri kullanarak eserlerini oluşturarak bu renklerin güzelliğinden ilham aldılar.

Atölyede sergilenen eserler, Bilkent Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinden Sanat Teknolojisi Dersi'ne katılan seçmeli öğrencilerin yanı sıra Güzel Sanatlar ve Grafik Tasarım Bölümleri öğrencilerinin eserlerinden oluştu."

Sinopia Çağdaş Sanat Sergisi ve Sempozyum açılışı 23 Kasım'da Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde gerçekleşti.

